

datum 26 juni 2015
versie 01
auteur Peter Kuenzli/ 5.1.2e

Werkprogramma 1 juli 2015 – 1 januari 2016

Planning van de te verrichten werkzaamheden voor de uitwerking van het meerjarig programma van de NCG, in samenhang met de overige lopende werkzaamheden en vervolgopdrachten na de verkenningsfase tot 1 juli 2015.

Notitie t.b.v. overleg regionale directie NCG en overleg met Hans Alders

1 Rapportage verkenningsfase integraal meerjarenprogramma

Donderdag 18 juni heeft 5.1.2e de rapportage van de verkenningen voor het meerjarenprogramma van de NCG aangeboden aan Hans Alders. Deze heeft op 21 juni schriftelijk commentaar gegeven dat op 23 juni in Ekenstein is besproken. Tevens zijn op 23 juni verschenen de brief van Min. EZ aan de Tweede Kamer over het Besluit Gaswinning in 2015 met de rapportages van het SodM “Seismisch risico Groningerveld - beoordeling rapportages & advies” en het eerste advies van de adviescommissie “Omgaan met risico’s van geïnduceerde aardbevingen”, kortweg de Commissie Meijdam.

In dit werkprogramma worden de consequenties aangegeven voor de aanpak naar inhoud en proces van de tweede fase van opdracht 1 Opstellen meerjarenprogramma NCG in samenhang met de overige lopende overige opdrachten die voor dit meerjarenprogramma van belang zijn, te weten:

- Structuurvisie (6)
- Cultureel Erfgoed (4)
- Woningmarkt (5)
- Onderzoek Hoogbouw (18)
- IBT (16)
- Handelingsperspectief (8)
- Herijking regelingen (9)

Ervan uitgaande dat overige randvoorwaarden voor een goede en snelle uitvoering en beheersing van het programma zoals genoemd in het overzicht “Aansturing 19 opdrachten door NCG” voor 1 januari 2016 zijn ingevuld en de basisorganisatie van de NCG per 1 januari 2016 ook operationeel is.

Wanneer we vasthouden aan twee leerjaren (2016/2017) is het van groot belang dat op dat moment ook de pilots die worden aangedragen uit de regio (gemeentebesturen/gebiedsteams) kunnen gaan starten.

2 Wat betekent rapport SodM voor NCG?

SodM concludeert op basis van de bestudeerde rapportages dat het seismisch dreigingsniveau lager kan worden ingeschat (De maximale PGA gaat van 0,54 g naar 0,33 g - p.21, en mogelijk nog naar een lager niveau) maar dat de kwetsbaarheid (sterkte) van de woningen in het gebied groter lijkt dan eerder aangenomen. Als gevolg van deze beide constatering neemt het seismisch risico voor de bevolking nauwelijks af. Er wordt nog gewerkt aan een nieuwe PGA kaart.

Hoe komt SodM tot deze conclusie? Wanneer wij het goed begrijpen is dit als volgt opgebouwd:

Stap 1: seismische dreiging: Voor de NCG is vooral van belang dat op korte termijn productiemaatregelen (verder verlagen winning) het grootste effect heeft (p.28). Dit is van belang omdat TNO concludeert dat veel panden met een woonfunctie, vooral in de steden in het randgebied, met hun sterkte in de buurt van het kritische niveau zitten. Een kleine verlaging van de sterkte levert daardoor een significant hoger aantal huizen op dat niet voldoet. (p.22)

Stap 2: sterkte gebouwenbestand. Dit is afgeleid van gegevens- en kaartbestanden die ARUP in opdracht van de NAM heeft opgesteld. Gegeven de aanbeveling van de Cie. Meijdam (“in de aankomende maanden het lopende onderzoek naar de sterkte van de bebouwing voortvarend voortzetten”) en de opdracht aan de NCG te prioriteren en faseren is het van belang dat alle beschikbare informatie over de sterkte van de bebouwing per omgaande wordt gedeeld met de NCG en dat de taskforce (methoden Planning en prioritering , opdracht 2) wordt versneld en versterkt, met o.m. know-how op het gebied van de woningbouw.

Stap 3: Op basis van de voorgaande gegevens heeft TNO vervolgens de verschillende risiconiveaus en aantallen te versterken woningen berekend. Voor aanzienlijke aantallen mensen en woningen (tienduizenden) ligt het seismisch risiconiveau boven de aangegeven grenswaarde (p.22) . In Tabel 1 wordt dit aangegeven. Deze tabel is zonder uitleg niet eenvoudig te interpreteren en heeft grote bandbreedtes in aantallen woningen maar raakt wel de kern van de omvang van de opgave waarvoor de NCG staat. Wanneer het aantal bevingen en de locaties blijven op niveau 2014 zijn er 80.000 wooneenheden die niet voldoen aan de norm 10 -/-5. (TNO scenario 2) We moeten daarbij wel bedenken dat er zeer veel aannames (o.m. over de sterkte van de bebouwing) zijn gemaakt bij het doorrekenen van deze scenario's en dat hogere aantallen niet zijn uit te sluiten. TNO geeft dat meermalen aan. De getallen zijn indicatief. Over de uiteindelijke hoeveelheden kunnen geen conclusies worden getrokken.

Wij hebben bruikbare cijfers nodig over de omvang van de opgave voor het opstellen van o.m. ons programma. Zie ook de aanbeveling (p.28) dat door prioritering en optimalisatie van het huizenversterkingsprogramma al op termijn van enkele jaren merkbare effecten op het risiconiveau worden verwacht. Daarbij is haast geboden in de kern van het gebied omdat de verwachting is dat het terugbrengen van de gasproductie geen afstel betekent van de dreiging maar uitstel met 3-5 jaren. Bijzonder aandacht van de NCG verdient ook de aanbeveling ook normen voor het groepsrisico in het gebied te bepalen.

3 Wat betekent rapport Cie. Meijdam voor NCG?

Deze rapportage (versie 23/6/'15 - is enige dagen later weer gewijzigd) bevat vergaande aanbevelingen die grote consequenties hebben voor onze aanpak ook al in de komende 6 maanden en ons programma.

De commissie concludeert dat de kans op een zware aardbeving blijft bestaan in het kerngebied (wat is dat?) al is de kans groot dat de maximale sterkte lager is (4,5 Schaal van Richter SvR) dan eerder verwacht (5,0 SvR).

De commissie concludeert dat de veiligheidsnorm in Groningen dezelfde moet zijn als in de rest van Nederland: dat wil zeggen dat de plaatsgebonden individueel risico (kans op overlijden) dat bewoners lopen is 1 op de 100.000 jaar. Deze norm zou voor alle nieuwbouw dienen te gelden. Voor bestaande bouw volgt de commissie het advies van de commissie NPR tijdelijk uit te gaan van 1:10.000 jaar. Deze norm beschouwt de Cie. Meijdam als grenswaarde. Veiligheidsrisico's onder dat niveau dienen met voorrang in het kerngebied te worden aangepakt waarbij het uitgangspunt moet zijn dat prioriteiten gesteld moeten worden op basis van de veiligheidsrisico's. Meest kwetsbare woningen zijn volgens de commissie de woningen in het kerngebied tot 1940 (p.14).

Prioriteitstelling op basis van o.m. sterkte van de bebouwing vraagt onder meer in ogen van de commissie zorgvuldige en grondige (aanvullende?) inspecties van woningen in het aardbevingsgebied. De commissie geeft aan (p.15) "op dit moment (zijn) geen onderzoeken beschikbaar die betrouwbare uitspraken mogelijk maken over de precieze sterkte van individuele gebouwen tegen aardbevingen". Dat is een lastig gegeven omdat immers de risico's sterk samenhangen met deze sterkte. Daarbij vraagt de commissie ook aandacht voor woningen met een bouwgebrek, ook buiten het kerngebied. (p.14)

De termijn waarbinnen maatregelen worden getroffen beschouwd de commissie als onderdeel van de beleidsruimte van de verantwoordelijke overheden en van de ruimte van de NCG. Wel wordt meerdere malen de termijn genoemd van 5 jaar zie in de bouwwereld gebruikelijk is.

Het advies is zo ingrijpend omdat de commissie adviseert in die gevallen waar de grenswaarde wordt overschreden bewoners keuzevrijheid te bieden tussen:

1. Versterken;
2. Woning verkopen en vertrekken (opkoop en vertrekregeling “dient er snel te komen”, en dus ook regeling vastgoedbeheer);
3. Vrijwillig blijven (met aanvaarding risico’s of met aanvullende arrangementen? Is dit verenigbaar met publiekrechtelijke normering?).

De NCG zal dus moeten zorgen voor:

- Completeren gegevensverzameling en GIS bestanden met gecoördineerde aanvullende inspecties gericht op de sterkte van de bebouwing waarbij ook de leemtes worden opgevuld ten aanzien van de cultuurhistorische waardestelling;
- Voorbereiden van de besluitvorming over veiligheidsnormen;
- Bepalen welke woningen, op welke plaatsen, van welke eigenaren niet voldoen aan deze normen;
- Termijn bepalen waarbinnen alle gebouwen tenminste voldoen aan de grenswaarde;
- Opstellen onderbouwde fasering en prioritering van de aanpak in het kerngebied en die gebouwen(segmenten) die om andere redenen voorrang genieten;
- Opstellen regeling aankoop en vertrek;
- Oprichten woningbedrijf en regeling treffen (tijdelijk) beheer vastgoed;
- Maatregelen gericht op het versnellen van de uitvoering van de versterking en verduurzaming in het kerngebied en overige kwetsbare gebouwen;
- Bepalen wanneer en onder welke condities bewoners de optie hebben om te blijven;
- Programmeren No-regret maatregelen onder meer gericht op de HRBE;
- Organiseren van de tussentijdse reflectie, evaluatie en bijsturing waartoe de commissie oproept.

Al in augustus zal op adresniveau bekend moeten zijn welke woningen wij in 2016 gaan aanpakken van corporaties, maar ook van particuliere eigenaren.

Van belang daarbij is dat we een praktische , maar wel onderbouwd en gedeelde werkwijze vinden voor de in de eerste helft van 2016 te leveren productie en daarbij afspraken maken over verdere uitwerking van te hanteren methodes voor de fasering en prioritering van de in de tweede helft van 2016 te leveren productie.

4 Tweede fase meerjarenprogramma

Het is mooi dat Hans Alders constateert dat de verkenning een goed zicht geeft op plannen en ideeën die bij partijen in het gebied zijn opgehaald. Dat was ook de bedoeling. Er zijn ook nog missende velden zoals:

1. De landbouw
2. De aanpak van waterveiligheid, industrie, infra (I&M)
3. Lijst definities gebruikte begrippen

Deze omissies zullen in de tweede fase wel meegenomen moeten worden. Daarbij is rijks inzet onontbeerlijk.

Op onderdelen is Hans het niet eens met denkrichtingen in de verkenning. Dit betreft de aanpak van de energietransitie en de wijze waarop de rollen van o.m. de NAM worden beschreven. Dit zal worden bijgestuurd in de tweede fase, na een goede gedachtewisseling van de opstellers met Hans. Afspraken zijn daarvoor in gang gezet.

De aanpak van de schadeafhandeling maakt **geen** onderdeel uit van de verkenning en vraagt aparte aandacht van de NCG. Het zou verstandig zijn hiervoor een aparte taskforce op te zetten die meeneemt de regeling financiering achterstallig onderhoud en de geschillenregeling. Herstel van vertrouwen en positieve energie in het gebied mobiliseren is niet goed mogelijk zolang dit dossier niet goed kan worden afgewikkeld.

De effecten van de recente eerdergenoemd rapportages zullen in de tweede fase moeten worden verwerkt.

In zijn commentaar noemt Hans andere aspecten die in de tweede fase aan bod moeten komen of meer aandacht dienen te krijgen:

1. Meer inzicht in de **kosten** van de inspanningen en maatregelen en de verdeling van die kosten (wie neemt welke kosten voor zijn rekening: vergelijk afsprakenkader met de corporaties). Hiertoe programmateam aanvullen met financiële adviseur. Profiel is al bij Jan Kleine neergelegd.
2. **Definiëren van het kerngebied en prioriteitstelling** (zie ook hiervoor). Meegeven aan opdracht Frans Klijn/Deltares en **5.1.2e** /Triode. Afspraken nodig met NAM en ARUP over beschikbaarstelling data. Dit loopt nog niet naar behoren!
3. Tweede fase krijgt meer karakter tot oktober van **procesmanagement** waarin lokale/regionale stuurgroepen goed worden gefaciliteerd en ondersteund en de goed werkconferenties op de juiste momenten worden georganiseerd. Dit heeft wel haast. Afspraken zouden voordat ieder met vakantie gaat in de agenda's moeten staan en benodigde faciliteiten geregeld (locatie, gespreksleiding, verslaglegging, voorbereiding en nazorg). Startnotities maken voor lokale/regionale stuurgroepen met aanbieding resultaat verkenningen met aanvullingen en wijzigingen uit deze ronde (waaronder naamswijziging van OG

- naar NCG). **Startnotities gereed eind juli!** Gemeenten nodigen lokale gemeenschappen uit plannen in te dienen. NCG bevordert dat trekkers gebied teams voor de zomer zijn benoemd door lokale/regionale stuurgroepen.
4. **Woningbedrijf: aparte opdracht van maken met projectleider die businessplan presenteert voor 1 oktober.** Kan dan nog meelopen voor zover nodig in meerjarenprogramma.
 5. **Deelprogramma wonen:** kennis is zwak aanwezig in huidige kernteam. Op dit punt versterken met bijvoorbeeld Huub Hansen? We hebben absoluut meer kwalitatieve en kwantitatieve analyse en diagnose nodig om de versterking in samenhang met de woningmarkteffecten goed te programmeren. In samenhang daarmee ook planning voorzieningen zoals Hans aangeeft. In woningbouwprogrammering ook nieuwbouw meenemen!

Op basis van de notitie “Planning programma Aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen” wordt inhoudsopgave gedetailleerd en uitgewerkt en ter goedkeuring aan NCG aangeboden. Contourenschets vervalt als apart product en wordt geïntegreerd in dit product of in uitwerking (interne) jaarplannen/organisatieplannen.

5 Samenhang met overige opdrachten

- **Structuurvisie (6):** deelt toekomstvisie op het gebied met Meerjarenprogramma en maakt ruimtelijke vertaling. Opdracht loopt door om kader te beiden voor noodzakelijke bestemmingsplanherzieningen, conform fasering en prioritering gebieden;
- **Cultureel Erfgoed (4):** werkafspraken maken met CVW over (extra)inspecties in de huizen om tegelijk cultuurhistorische waardestelling te doen. Vraagt wel op korte termijn extra capaciteit. Richard Veenstra vragen dit met LIBAU uit te werken en voorstel te doen voor werving, selectie en aansturing met deze inspecteurs. Rapportage moet onderdeel zijn van meerjarenprogramma dus ook klaar uiterlijk 1 oktober 2015.
- **Woningmarkt (5):** onderdeel van MJP met woningbouwprogrammering. Lopende onderzoek speelt ook rol in lokale en regionale discussie. Wanneer is dit klaar? Versterking regelen van programmteam: meenemen in totale begroting en werving in gang zetten.
- **Onderzoek Hoogbouw (18):** mee lopen in MJP. Klaar uiterlijk 1 oktober
- **IBT (16):** klaar 1 september conform eerdere planning met “positionpaper” en begroting

- Handelingsperspectief (8): essentieel onderdeel van het MJP. Aanpak klaar in september. Aan de voorkant vraagt dit wel om enige uitleg voordat lokale/regionale stuurgroepen aan het werk gaan. Hoe gaan we dit regelen? Ronde maken langs wethouders ambtelijk adviseurs in juli/augustus? Nicolette gaf aan dat het een goed idee is een excursie te organiseren naar Roombeek. Zou het beste in proces passen in augustus/eerste helft september.
- Herijking regelingen (9). Beleggen in Den Haag maar wel met goede afstemming met regionale behoeften en ervaring. Bij “Heft in eigen Hand” moet dit co-productie zijn van BZK met Gideon. Moet in september klaar zijn en meelopen in meerjarenbegroting NCG.

6 Menskracht

Er komt veel werk af op NCG.

Hoe sneller NCH voldoende mandaat en middelen heeft om invulling te geven aan de verschillende werkgroepen hoe sneller effectieve actie mogelijk is. De Commissie Meijdam roept ook daartoe op. Werken aan daden. “Inwoners van het gebied ervaren dat veel inzet is gericht op het produceren van rapporten en veel minder op het op korte termijn daadwerkelijk zichtbaar maken dat passende maatregelen worden getroffen.” (p.17/18).

Doel zou moeten blijven dat wij op 1 januari 2016 voorbereidend werk en opbouw van een toereikende basisorganisatie kunnen afronden en dan in staat zijn productie CVW te faciliteren met de benodigde publiekrechtelijke maatregelen en daarnaast in staat zijn over een breed veld relevante pilots uit te rollen die zijn aangedragen vanuit de lokale/regionale stuurgroepen en die leren over de volle breedte mogelijk maken en zichtbare resultaten bieden in de loop van 2017

7 Acties

	acties	wie
1.	Voor 1 januari 2016 randvoorwaarden voor uitvoering en beheersing Programma gereed	HA/ Directie (a.i.)
2.	Op 1 januari 2016 toereikende basisorganisatie NCG operationeel met voldoende betrokken en competente mensen	HA/ Directie (a.i.)
3.	Completeren gegevens verzameling en GIS bestanden over seismiciteit, opbouw ondergrond, schades, PGA en sterkte bebouwing en opbouw informatieplatform	5.1.2e

4.	Cultuur historische waardestelling kerngebied - tijdig input leveren Voor programma (voor 1 oktober)	5.1.2e
5.	I.o.m. NAM/CVW bepalen of en zo ja waar aanvullende inspecties nodig zijn in de woningen en deze aanvullen met waardestelling	Directie (a.i.)
6.	Vorbereiden besluitvorming veiligheidsnormen	HA
7.	Bepalen welke woningen , op welke plaatsen en van welke eigenaren niet voldoen aan aangegeven grenswaarde	Directie (a.i.) i.o.m. NAM en CVW
8.	Termijn bepalen waarbinnen alle gebouwen in het kerngebied tenminste voldoen aan de grenswaarde met de daarbij te volgen aanpak en besluitvorming daarover voorbereiden	HA
9.	Opstellen fasering en prioritering kerngebied voor eerste helft 2016 (deze zomer) en tweede helft 2016 (voor 1 januari 2016)	Frans Klijn/ 5.1.2e
10.	Opstellen regeling aankoop en vertrek voor 1 oktober 2015 (BZK?)
11.	Oprichten woningbedrijf businessplan voor 1 oktober 2015(BZK?)
12.	Maatregelen versnelling versterking - Bij CVW - Heft in eigen Hand	Directie (a.i.) iom CVW 5.1.2e
13.	Bepalen onder welke condities bewoners de optie hebben om te blijven in woning die niet voldoet aan grenswaarde(BZK?)
14.	Programma no-regret maatregelen en aanpak HRBE	Directie (a.i.) i.o.m. CVW
15.	Uitwerken procesaanpak voor meerjarenprogramma en organiseren werkconferenties	5.1.2e
16.	Uitwerken inhoudsopgave ter goedkeuring NCG	5.1.2e
17.	Opstellen startnotities voor lokale/regionale stuurgroepen	5.1.2e
18.	Verwerken lokale/regionale inbreng en voor 1 oktober 2015 geleverde input andere opdrachten en eindredactie meerjarenprogramma met meerjarenbegroting 2016 - 2021 voor 1 november 2015	Programmateam o.l.v. 5.1.2e
19.	Beslisdocumenten opstellen, toelichten en verwerken aanvullingen en wijzigingen MJP en MJB	5.1.2e i.o.m. directie(secretaris) NCG
20.	Programmateam versterken met adviseur	Directie (a.i.)

	woningbouwprogrammering, financieel adviseur en communicatieadviseur	
21.	Budget werkconferenties regelen	Directie (a.i.)
22.	Werkafspraken maken over levering omissies programma met departementen	5.1.2e i.o.m. 5.1.2e
23.	Met NAM tweedaagse snelcursus organiseren voor kennisoverdracht over alle lopende onderzoeken naar organisatie NCG en nieuwe directieleden (tweede helft augustus?)	Directie
24.	Excursie Roombeek organiseren	5.1.2e